הִלְכוֹת חֹל הַמּוֹעֵד סִימָן תקמא תקמב

הֲרֵי זֶה עוֹשֶׂה אוֹתוֹ כְּדַרְכּוֹ, * וְאִם הָיָה (י) אֻמָּן מָהִיר, הֲרֵי זֶה עוֹשֶׂה אוֹתָהּ מַעֲשֵׂה הֶדְיוֹט, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה תְּפִירוֹת רְחָבוֹת וּתְפִירָה אַחַת לְמַעְלָה וְאַחַת לְמַטָּה כְּשִׁנּוּי הַכֶּלֶב. הַגָּהּ: (טו) וְכָל אָדָם יַחְמִיר עַל עַצְמוֹ לְתְפֹּר בְּשִׁנּוּי זֶה. וְלֹא מְהֵנֵי לְאֻמָּן לְתְפֹּר עַל יְדֵי שְׁיַּשְׁנֶּה בַּאֲחִיזַת הַמַּחַט בְּיָדוֹ, * אֶלָּא בָּעֵינַן (טז) * שִׁנּוּי הַנִּכָּר (תרומת הדשן סימן פ"ז):

א הרא"ש (פרק ב סי' ט) מַקָּא דְּרַב חָמָא דְּשָׁרֵי לַאֲוִגְרֵי וְכוּ' מוֹעֵד קָטָן י"ב (ע"א).

תקמב שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה לַאֲחֵרִים בְּחֹל הַמּוֹעֵד אֶלָּא בְּחִנָּם. וּבוֹ ב' סְעִיפִים:

א * אֲפִלּוּ (א) מְלָאכוֹת הַמֻּתָּרוֹת, אֵינָם מֻתָּרוֹת לַעֲשׂוֹתָן אֶלָּא לְעַצְמוֹ אוֹ לַאֲחֵרִים בְּחִנָּם,

בֵּאוּר הַלָּכָה

שֶׁעוֹשֶׂה בֶּגֶד מִתְּחִלָּה דְּמִבְּאָר בְּסָעִיף ה' דְּכְשֶׁהוּא לְצָרְכּוֹ הַמּוֹעֵד מֻתָּר לְהָאֻמָּן לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי שִׁנּוּי. **וְאִפְשָׁר דְּכַוָּנַת הָרַמְ"א דְּכֵיוָן שֶׁרְצוֹנוֹ לְתַקֵּן הוּא רַק לְצָרְכּוֹ הַמּוֹעֵד, לֹא יִתְקַנֵּם לְגַמְרֵי, רַק שֶׁיִּשְׁתַּהֶא הַתִּקּוּן עַד לְאַחַר הַמּוֹעֵד. וַעֲדַיִן צָרִיךְ עִיּוּן:**

ה * וְאִם הָיָה אֻמָּן וְכוּ' מַעֲשֵׂה הֶדְיוֹט. וְעַיֵּן בְּשֻׁלְחָנֵי גְּבוֹרִים (ג: אות ב) שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם רִיא"ז שֶׁהֲבִיא מִירוּשַׁלְמִי (פ"א ה"ח) **דְּהוּא הַדִּין לְעִנְיַן מְנַעֲלִים. וְנִרְאֶה לִי דִּלְעִנְיַן הֶדְיוֹט תּוֹפֵר כְּדַרְכּוֹ לֹא הִתִּירוּ בְּמְנַעֲלִים,** (וְהִשְׁעַם אֶפְשָׁר דְּשָׁם בְּהֶדְיוֹט שֶׁיִּטְעֲרֵךְ לִתְפֹּר אַחַת וְלֹא כְּמֵלֹא מַחַט כְּאֻמָּן וְהוּא גּוֹפָא הוּא שִׁנּוּי, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמְנַעֲלִים אַף הָאֻמָּן צָרִיךְ לִתְפֹּר אַחַת אַחַת, מִפֵּילָא אֵין כָּאן שִׁנּוּי), דְּאִי לָאו הָכִי יֹאמַר בְּפָסְחִים נ"ה (ע"ב) הָרַצְעָנִין מֻתָּרִין לַעֲשׂוֹת מְנַעֲלִין בְּי"ד שֶׁכֵּן הֶדְיוֹט תּוֹפֵר כְּדַרְכּוֹ וּכְמוֹ שֶׁאָמַר שָׁם גַּבֵּי חִיטִּין:

*** אֶלָּא בָּעֵינַן וְכוּ'. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה** (ס"ק טז) **מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ דִּכְשֶׁעוֹשֶׂה בְּשִׁבִּיל אֲחֵרִים [בְּשָׂכָר] אַף לְצָרְכּוֹ הַמּוֹעֵד אָסוּר.** וְהִנֵּה רָאִיתִי בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סי' תקמב סק"א) שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הַנּוֹדָע בִּיהוּדָה מֵהֲדוּרָה מְהֻגֶּנֶת סִימָן ק"ד דְּמַתִּיר אֲפִלּוּ בְּשָׂכָר לִתְפֹּר לְאֻמָּן עַל יְדֵי שִׁנּוּי, וְהוּא לְפָלָא, דְּהוּא נָגֶד פְּסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּסִימָן תקמ"ב (ס"א). וְחָשַׁבְתִּי בְּנַפְשִׁי אוּלַי נָקוּט כְּדַעַת הַלֶּחֶם מִשְׁנֶה בְּרוּרָה (ד"ה אֲחֵרִים [בְּשָׂכָר]). וְכָל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְהוֹצִיא מִלֹּא מַחַט בְּבַת אַחַת, אוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ (כג) לְכַוֵּן אִימְרָא בְּשִׁפְתֵי חֲלוּקוֹ, תּוּ אֵינוֹ בִּכְלַל הֶדְיוֹט אֶלָּא אֻמָּן, וְדֵינֵהּ כִּדְלִקְמַיהּ: (טו) **וְכָל אָדָם יַחְמִיר עַל עַצְמוֹ וְכוּ'.** כִּי רֹב (כג) בְּנֵי אָדָם יְכוֹלִים לְהוֹצִיא מִלֹּא מַחַט בְּבַת אַחַת וְהֵם בִּכְלַל אֻמָּן: (טז) **שִׁנּוּי הַנִּכָּר.** הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה נִכָּר בַּתְּפִירָה עַצְמָהּ וְלֹא בְּעִנְיָן אַחֵר. וְדַע, דְּבֵין לְהֶדְיוֹט שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָהּ כְּדַרְכּוֹ וּבֵין לְאֻמָּן שֶׁעוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה הֶדְיוֹט, אֵינוֹ מֻתָּר כִּי אִם כְּשֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָהּ לְעַצְמוֹ (כד) אוֹ בְּשָׂכִיר אֲחֵרִים בְּחִנָּם, אֲבָל כְּשֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָהּ בְּשָׂכִיר אֲחֵרִים בְּשָׂכָר, (כה) אָסוּר (כו) אַף שֶׁהוּא לְצָרְכּוֹ הַמּוֹעֵד, אִם לֹא שֶׁאֵין לוֹ מַה יֹּאכַל וּכְדִלְקְמַן בְּסִימָן תקמ"ב (ס"ב). וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַלָּכָה (ד"ה אלא):

א (א) מְלָאכוֹת הַמֻּתָּרוֹת. כְּגוֹן (ו) כָּל דָּבָר שֶׁהוּא לְצָרְכּוֹ הַמּוֹעֵד דְּבָעֵי שִׁנּוּי, (ז) וְכֵן הֶדְיוֹט שֶׁהִתִּירוּ לוֹ לִתְפֹּר כְּדַרְכּוֹ, (ג) וְכֵן בְּהֶדְיוֹט שֶׁתּוֹפֵר לַאֲחֵרִים בְּחִנָּם: **(כה) אִם לֹא בְּבֶגֶד שֶׁהוּא קָרוֹב בְּיוֹתֵר וְאִם לֹא יִתְקָנֵנוּ יִתְקָרֵעַ לְגַמְרֵי עַל יְדֵי לְבִישָׁתוֹ וְהוּא צָרִיךְ לוֹ בַּמּוֹעֵד, דְּהוּא בִּכְלַל דָּבָר הָאָבֵד וְכֵנֵ"ל** (סק"י) **דְּזֶה מֻתָּר לְתַקֵּן עַל יְדֵי אֲחֵרִים בְּשָׂכָר** כְּדִלְקְמַן סִימָן תקמ"ב סָעִיף א' בְּהַגָּ"ה: **(כו)** בֵּית יוֹסֵף (ד"ה כתב הכלבו), וּדְלֹא כְּכָלְבּוֹ (סי' ס). וְאַף שֶׁהָאֲלִיָּה רַבָּה (סק"ז) וּנְהַר שָׁלוֹם (סק"א) רָצוּ לְהַצְדִּיק דִּינוֹ שֶׁל הַכְּלְבּוֹ שֶׁמַּתִּיר לְצָרְכּוֹ הַמּוֹעֵד לַאֲחֵרִים בְּשָׂכָר, וְהֵעִירוּ שֶׁגַּם הָרִיא"ז (ו: אות ב) סוֹבֵר כֵּן, מִכָּל מָקוֹם בִּבְרֵכִי יוֹסֵף (סק"ב) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ד) הָאֲרִיכוּ בָּזֶה וְהִכְסִימוּ שֶׁאֵין לְזוּז מִפְּסַק מָרָן הַבַּיִת יוֹסֵף, שֶׁכֵּן הוּא דַּעַת כַּמָּה רִאשׁוֹנִים:

א (ו) עַיֵּן בֵּאוּר הֲלָכָה לְעִיל סִימָן תקמ"א בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה אלא): **(ז)** שָׁם. **וּלְעִנְיַן צְרָכֵי רַבִּים עַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן תקמ"ד בְּבֵאוּר הֲלָכָה** (ד"ה צריכי): **(ג)** נוֹדָע בִּיהוּדָה מֵהֲדוּרָה תִּנְיָנָא סִימָן ק"ד:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אֻמָּן מָהִיר [הַגְּרִ"א]. וְכָל מִי (כג) שֶׁיּוֹדֵעַ לְהוֹצִיא מִלֹּא מַחַט בְּבַת אַחַת, אוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ (כג) לְכַוֵּן אִימְרָא בְּשִׁפְתֵי חֲלוּקוֹ, תּוּ אֵינוֹ בִּכְלַל הֶדְיוֹט אֶלָּא אֻמָּן, וְדֵינֵהּ כִּדְלִקְמַיהּ: (טו) **וְכָל אָדָם יַחְמִיר עַל עַצְמוֹ וְכוּ'.** כִּי רֹב (כג) בְּנֵי אָדָם יְכוֹלִים לְהוֹצִיא מִלֹּא מַחַט בְּבַת אַחַת וְהֵם בִּכְלַל אֻמָּן: (טז) **שִׁנּוּי הַנִּכָּר.** הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה נִכָּר בַּתְּפִירָה עַצְמָהּ וְלֹא בְּעִנְיָן אַחֵר. וְדַע, דְּבֵין לְהֶדְיוֹט שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָהּ כְּדַרְכּוֹ וּבֵין לְאֻמָּן שֶׁעוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה הֶדְיוֹט, אֵינוֹ מֻתָּר כִּי אִם כְּשֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָהּ לְעַצְמוֹ (כד) אוֹ בְּשָׂכִיר אֲחֵרִים בְּחִנָּם, אֲבָל כְּשֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָהּ בְּשָׂכִיר אֲחֵרִים בְּשָׂכָר, (כה) אָסוּר (כו) אַף שֶׁהוּא לְצָרְכּוֹ הַמּוֹעֵד, אִם לֹא שֶׁאֵין לוֹ מַה יֹּאכַל וּכְדִלְקְמַן בְּסִימָן תקמ"ב (ס"ב). וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה אלא):

א (א) מְלָאכוֹת הַמֻּתָּרוֹת. כְּגוֹן (ו) כָּל דָּבָר שֶׁהוּא לְצָרְכּוֹ הַמּוֹעֵד דְּבָעֵי שִׁנּוּי, (ז) וְכֵן הֶדְיוֹט שֶׁהִתִּירוּ לוֹ לִתְפֹּר כְּדַרְכּוֹ, (ג) וְכֵן שֶׁהוּא בְּרַחֲמֵי [טור]. וְרַשְׁ"י (י: ד"ה שאינו) **פֵּרֵשׁ בְּאֹפֶן אַחֵר, עַיֵּן שָׁם:** (כג) הַגָּהַת סְמַ"ק (שם): (כד) הַסְכָּמַת אַחֲרוֹנִים דְּלֹא כְּטַ"ז (סק"ג) שֶׁמַּחְמִיר

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(ב) אֲבָל בְּשָׂכָר אָסוּר. [ב]וּמִיהוּ אִם אֵינוֹ נוֹתֵן לוֹ שָׂכָר קָצוּב (ג) אֶלָּא שֶׁאוֹכֵל עִמּוֹ בְּשֻׁכָּרוֹ, מֻתָּר. הַגָּהָה:

(ד) *וְדָבָר הָאָבֵד (ה) מֻתָּר לַעֲשׂוֹת אֲפִלּוּ בְּשָׂכָר קָצוּב (כל בו (סי׳ מ)): **ב** (ו) [ג]כָּל מְלָאכָה מֻתָּר לַעֲשׂוֹתָהּ (ז) * עַל יְדֵי

ב שם בגמרא ופרוש רש״י (ד״ה שרשרי).
ג שם י״ג (ע״א) בעיא ונפשטא.

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

כַּמָּה דְּבָרִים שֶׁאָסְרוּ מִשּׁוּם טִירְחָא אַף שֶׁאֵינָהּ מְלָאכָה מַמָּשׁ:

(ב) אֲבָל בְּשָׂכָר אָסוּר. דְּקִבְּלַת שָׂכָר בַּמּוֹעֵד (ד) דְּחֹל דָּמְיָא. יֵשׁ מִן הַפּוֹסְקִים (ה) שֶׁסּוֹבְרִין דְּאִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְבַעַל הַבַּיִת לַעֲשׂוֹת הַמְּלָאכָה אֶלָּא בְּאֵלּוּ וְהֵם אֵינָם רוֹצִים אֶלָּא בְּשָׂכָר, מֻתָּר לִתֵּן לָהֶם מֵאַחַר שֶׁהוּא לְצָרְכָּהּ הַמּוֹעֵד: **(ג) אֶלָּא שֶׁאוֹכֵל עִמּוֹ וְכוּ'.** דְּשׁוּב לֹא הָוֵי כְּעַבְדָּא דְּחֹל, וְשָׂרֵי לְצָרְכָּהּ הַמּוֹעֵד: **(ד) וְדָבָר הָאָבֵד וְכוּ'.** דִּכְמוֹ שֶׁהִתִּירוּ לְבַעַל הַבַּיִת לִתֵּן מְלַאכְתּוֹ לְפוֹעֵל שֶׁאֵין לוֹ מַה לֶּאֱכֹל, וְאַף כְּשֶׁהוּא שָׂלֵא לְצָרְכָּהּ הַמּוֹעֵד הִתִּירוּ לְבַעַל הַבַּיִת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה טוֹבָה לַפּוֹעֵל, (ו) הָכִי נַמִּי יֵשׁ לְהַתִּיר לְפוֹעֵל לִטֹּל שָׂכָר בְּשָׁבִיל טוֹבַת בַּעַל הַבַּיִת: **(ה) מֻתָּר לַעֲשׂוֹת אֲפִלּוּ וְכוּ'.** לוֹמַר, אֲפִלּוּ שָׂלֵא לְצָרְכָּהּ הַמּוֹעֵד (ז) וְהוּא מַעֲשֶׂה אֻמָּן. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה אפילו) דְּאִם יְכוֹל לִמְצֹא עַכּוּ״ם לָזֶה נָכוֹן (ח) שֶׁלֹּא יִשְׂכֹּר יִשְׂרְאֵלִים: **ב (ו) כָּל מְלָאכָה וְכוּ'.** הַיְנוּ אֲפִלּוּ שָׂלֵא לְצָרְכָּהּ הַמּוֹעֵד, (ט) וְגַם לֹא בָּעֵי שְׁנוּיֵי וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן תקל״ז סָעִיף ט״ו עַיֵּן שָׁם: **(ז) עַל יְדֵי פּוֹעֵל שֶׁאֵין לוֹ מַה יֹּאכַל.** הַיְנוּ שֶׁאֵין לוֹ כְּלָל לֶאֱכֹל (י) אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ לֶחֶם וּמַיִם (יא) אָסוּר לוֹ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א)], (יב) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דַּאֲפִלּוּ יֵשׁ לוֹ, רַק שֶׁאֵין לוֹ צָרְכֵי יוֹם טוֹב, גַּם כֵּן מֻתָּר לוֹ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה. וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם סִימָן תקל״ד (סק״ז) דְּצָרִיךְ עַל כָּל פָּנִים לַעֲשׂוֹת בְּצִנְעָא, דְּהָרוֹאֶה לֹא יֵדַע שֶׁהַפּוֹעֵל הוּא עָנִי כָּל כָּךְ, (יג) וּמִכָּל מָקוֹם אִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲשׂוֹת בְּצִנְעָא מֻתָּר לוֹ לַעֲשׂוֹת בְּפַרְהֶסְיָא, (יד) כֵּיוָן שֶׁאֵין לוֹ

בֵּאוּר הֲלָכָה

לְצָרְכּוֹ הַמּוֹעֵד כְּגוֹן הַטְחִינָה וּקְצִיצַת עֵצִים מִן הַמְחֻבָּר אוֹ לְהַטִּיל שָׂכָר וּכְהַאי גַּוְנָא כָּל עִנְיְנֵי אֹכֶל נֶפֶשׁ יִצְטָרֵךְ הַכֹּל לַעֲשׂוֹת בְּעַצְמוֹ, דִּבְוַדַּאי לֹא יִמְצָא אֲנָשִׁים שֶׁיִּרְצוּ לַעֲשׂוֹת לוֹ בְּחִנָּם, וְנוֹכֵל לְהַסְבִּיר בְּטוּב טַעַם, דִּכְמוֹ שֶׁהִתִּירוּ בְּדָבָר אָבֵד לָתֵת שָׂכָר כְּמַאֲכַר בַּהֲגָ״ה, הוּא הַדִּין לְעִנְיַן אֹכֶל נֶפֶשׁ, וּבְעֶלְמָא אֹכֶל נֶפֶשׁ עָדִיף מִדָּבָר הָאָבֵד דִּדְבָר הָאָבֵד אָסוּר אִם כֵּן מְלַאכְתּוֹ וּבֹאכֶל נֶפֶשׁ קַיְימָא לָן דַּאֲפִלּוּ כֵּן מְלַאכְתּוֹ מֻתָּר כִּדְאִיתָא בְּסִימָן תקל״ג (ס״ק)]. אֲבָל לְפָלָא שֶׁלֹּא הֵעִירוּ הָאַחֲרוֹנִים בָּזֶה, וּלְפִי מַה שֶּׁהֵבֵאנוּ לְעֵיל (סי׳ תקמא ד״ה אלא) דִּבְרֵי הָרִיטְבָּ״א (יב. ד״ה האי) דְּמִתִּיר בְּכָל דָּבָר שֶׁהוּא לְצָרְכָּהּ הַמּוֹעֵד בְּשָׂכָר אִם לֹא נִזְדַּמֵּן לוֹ אֲנָשִׁים שֶׁיִּרְצוּ לַעֲשׂוֹת לוֹ בְּחִנָּם, אִם כֵּן אֶפְשָׁר דְּאַף דָּבָר שֶׁל אֹכֶל נֶפֶשׁ שָׁוֶה לִשְׁאָר הַדְּבָרִים שֶׁהוּא לְצָרְכָּהּ הַמּוֹעֵד, וְעוֹד יוֹתֵר מִשְּׁמַע שָׁם מִלְּשׁוֹנוֹ דְּסוֹבֵר דְּאַף בְּדָבָר הָאָבֵד דִּינוֹ כֵּן דְּאֵין לְהַתִּיר לִתֵּן שָׂכָר לְיִשְׂרָאֵל כִּי אִם כְּשֶׁאֵין אֲנָשִׁים אֲחֵרִים עַכּוּ״ם אוֹ לְיִשְׂרָאֵל בְּחִנָּם. **הֵיוֹצֵא מִדְּבָרֵינוּ, דְּאֹכֶל נֶפֶשׁ אִם אֵין מָצוּי לוֹ אֲנָשִׁים שֶׁיִּרְצוּ לַעֲשׂוֹת לוֹ בְּחִנָּם, יוּכַל לְהַקֵּל לִתֵּן לָהֶם שָׂכָר. וְדַע עוֹד, לְעִנְיַן סַפָּרִין וְכוֹבְסִין בָּאֳפָנִים שֶׁהִתִּירוּ לָהֶן לִסְפֹּר וּלְכַבֵּס וְכַמְבאָר לְעֵיל בְּסִימָן תקל״א וְתקל״ד, גַּם כֵּן לָא בְּרִירָא הַדָּבָר דְּדִוְקָא בְּחִנָּם,** דְּאֶפְשָׁר דְּכֵיוָן דְּהִתִּירוּ לָהֶן לִסְפֹּר וּלְכַבֵּס כְּדַרְכָּן, אַף דְּבַעֶלְמָא דָּבָר שֶׁהוּא לְצָרְכָּהּ הַמּוֹעֵד וְאֵינוֹ אֹכֶל נֶפֶשׁ קַיְימָא לָן דְּבָעֵי שְׁנוּיֵי, וּכְמוֹ שֶׁפָּתַבְתִּי לְעֵיל בְּבֵאוּר הֲלָכָה רֵישׁ סִימָן תקל״א (ד״ה ואלו), אֶפְשָׁר מִשּׁוּם דַּעֲשָׂאוּם חֲזַ״ל כִּדְבָר הָאָבֵד דְּלָא בָּעֵי שְׁנוּיֵי, **וְאִם כֵּן מִסְתַּבְּרָא דַּמֻּתָּר גַּם בְּשָׂכָר כְּמוֹ בִּדְבָר הָאָבֵד.** וְאֵין לְהָבִיא רְאָיָה מִמַּה שֶׁאָמְרוּ בְּפִסְחִים נ״ה (ע״ב) הַחַיְטִין שֶׁכֵּן הַחַיָּט תּוֹפֵר כִּדְרְכּוֹ הַסַּפָּרִין וְהַכּוֹבְסִין שֶׁכֵּן וְכוּ', וְהָתָם בְּעָרֶב פֶּסַח בְּוַדַּאי מֻתָּרִין לְטֹל שָׂכָר וּמִסְתָּמָא בְּחֹל הַמּוֹעֵד גַּם כֵּן מֻתָּר לְטֹל שָׂכָר, דְּיֵשׁ לִדְחוֹת דְּהַכַּוָּנָה דִּלְכָךְ הִתִּירוּם בְּמְלָאכָה מְשׁוּם דְּבְחֹל הַמּוֹעֵד גַּם כֵּן מֻתָּרִים לִפְעָמִים בְּמְלָאכָה זוֹ, אֲבָל לְעִנְיַן שָׂכָר אֵין שַׁיָּךְ לְדַמּוֹתָם, דְּהָא כָּתַב הָרא״ש (פרק ב סי׳ ט) דְּלִכָּךְ אָסוּר בְּחֹל הַמּוֹעֵד לִטֹּל שָׂכָר מִשּׁוּם שֶׁהוּא כְּעוֹבְדָא דְּחֹל, אֲבָל בְּעָרֶב פֶּסַח דְּהוּא חֹל לֹא שַׁיָּךְ זֶה. **וְדַע עוֹד, דִּבְסִימָן תקמ״ד בְּמָגֵן אַבְרָהָם** (סק״ה) **וּמֵאֲמַר מָרְדְּכַי** (סק״ב) **וְנָהַר שָׁלוֹם** (סק״א) **מְבֹאָר דְּכָל מְלָאכוֹת הַמֻּתָּרוֹת אִם הֵם גַּם לְצֹרֶךְ מְצוָה מֻתָּר לְטֹל שָׂכָר, וְעַיֵּן שָׁם בְּפֶרִי מְגַדִּים** (משׁ״ז סק״א) **שָׁכַתַב לְעִנְיַן מַכְשִׁירֵי אֹכֶל נֶפֶשׁ עִם מְצוָה מֻתָּר לְטֹל שָׂכָר, מַשְׁמַע מִדְּבָרָיו דְּלֹא מְצוָה אָסוּר לְטֹל שָׂכָר, וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי יֵשׁ לְצַדֵּד לְהַקֵּל בָּזֶה וְכַנַּ״ל, וְעַל כָּל פָּנִים אִם לֹא נִזְדַּמֵּן לוֹ בְּחִנָּם בְּוַדַּאי יוּכַל לְסָמֹךְ עַל הָרִיטְבָּ״א לְהָקֵל:**

* **וְדָבָר הָאָבֵד מֻתָּר לַעֲשׂוֹת אֲפִלּוּ וְכוּ'.** הִנֵּה דִּין הַזֶּה מְקוֹרוֹ מִכָּל בּוֹ, [וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הגר״א שֶׁנָּתַן קְצָת מָקוֹר לָזֶה מֵרֵישׁ פֶּרֶק ב׳ (י״א:), וְהוּא כְּעֵין קְצָת סְמָךְ אֲבָל לֹא רְאָיָה מַכְרַחַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בַּדַּמֶּשֶׂק אֱלִיעֶזֶר (סק״א) עַיֵּן שָׁם]. **וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי אֵין דִּין זֶה בָּרוּר,** דִּבְדִבְרֵי רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב ד ח״ה) מִבֹּאר בְּהֶדְיָא בְּשֵׁם רַמ״ה דְּחִנָּם, וּמִשְּׁמַע שָׁם שֶׁגַּם דַּעְתּוֹ נוֹטֶה לָזֶה, וְכֵן מִשְּׁמַע קְצָת בְּחִדּוּשֵׁי הָרִיטְבָּ״א (שם). **אֲכָל אִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַשִּׂיג עַכּוּ״ם לָזֶה אוֹ לְיִשְׂרָאֵל בְּחִנָּם, יוּכַל לְהָקֵל לְסָמֹךְ עַל דַּעַת הָרִיטְבָּ״א הַנַּ״ל שֶׁמַּתִּיר אֲפִלּוּ בְּשָׂכָר בָּזֶה:**

ב * **עַל יְדֵי פּוֹעֵל וְכוּ'.** עַיֵּן בְּסֵפֶר מוֹר וּקְצִיעָה שֶׁכָּתַב דִּנְרְאֶה לוֹ אִם יֵשׁ לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים קְטַנִּים שֶׁחַיָּב בְּמִזּוֹנוֹתָם עוֹשֶׂה גַּם כֵּן בִּדֵי פַּרְנָסָתָם הַיּוֹם, **אֲבָל לֹא לְצָרְכּוֹ אוֹתָם שֶׁאֵינוֹ חַיָּב לְזוֹנָם, אֶלָּא יְחַזְּרוּ עַל הַפְּתָחִים אִם אֵינָם יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת בְּעַצְמָם. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְלָא נְהִירָא כְּלָל,** דְּהֲרֵי הַמְּצָוָה שֶׁל שִׂמְחַת הָחַג קָאֵי גַּם עַל חֹל הַמּוֹעֵד כִּדְאִיתָא בְּרַמַּב״ם פֶּרֶק ו׳ מֵהִלְכוֹת יוֹם טוֹב (ה״י), וּמַה שִּׂמְחָה יְהֵיהָ לוֹ אִם בָּנָיו יְחַזְּרוּ עַל הַפְּתָחִים, **וּגְדוֹלָה מִזּוֹ מוּכָח בַּשַּׁאלְתוֹת** פָּרָשַׁת בְּרָכָה (שאלתא קע) **דַּאֲפִלּוּ אִם יָכוֹל לְהַשִּׂיג לְלֹת מָעוֹת וְלָקְנוֹת הִתִּירוּ לוֹ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה** דְּהַיְינוּ לִקְרֹעַ וְלִטְחֹן אֶת חִטָּיו, דְּכֵיוָן דְּבָעֵי לְמֵיזַן, עָצֵיבָא לֵיהּ דְּעָבְדָא וְלָא מָצֵי מְקַיֵּים 'וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ' (דברים טז יד), וְכָל שֶׁכֵּן בְּעִנְיָנֵנוּ. **אֲכָל בְּעַצְמָם הַדִּין אִם יָכוֹל לְהַשִּׂיג מָעוֹת בְּהֶלְוָאָה, בְּעִנְיָנֵנוּ יֵשׁ לְעַיֵּן,** דְּהָרַמְבַּ״ם פָּסַק שָׁם (פ״ו ה״ז) דַּאֲפִלּוּ הוּא עָשִׁיר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָעוֹת וּמוֹצֵא לִקְנוֹת מִן הַשּׁוּק גַּם כֵּן אֵינוֹ מְחֻיָּב, וְכֵן כָּתַב הָרִי״ץ גֵּאוּת, וְעַל כָּרְחֵךְ דְּהַטַּעַם מִפְּנֵי שֶׁשִּׂמְחַת הָאָדָם הוּא שְׁנֶהֱנָה מִשֶּׁל עַצְמוֹ וְלֹא מִתְּבוּאַת אֲחֵרִים, וּלְפִיכָךְ הִתִּיר רַב לִקְצֹר חִטָּיו (יב:), מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּעִנְיָנֵנוּ דִּכְכָל גִּנְוֵי יֹאכַל תְּבוּאָה שֶׁל אֲחֵרִים, אֲפִלּוּ דְּעַל יְדֵי הֶלְוָאָה בְּעֶלְמָא לָא אָמְרִינַן דְּעַצִּיבָא דְּעָבְדָא. **וְעַל כָּל פָּנִים כְּשֶׁבָּנָיו יְחַזְּרוּ עַל הַפְּתָחִים** בְּוַדַּאי עֲצִיבָא דְּעָבְדָא וְיִתְבַּטֵּל אֲצָלוֹ שִׂמְחַת הָחַג, **בְּוַדַּאי שָׁרֵי לַעֲשׂוֹת בְּעַצְמוֹ כְּדֵי לְהַרְוִיחַ בְּשָׂכִילוּ:**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ד) הָרא״ש (פרק ב סי׳ ט): (ה) הָרִיטְבָּ״א בְּחִדּוּשָׁיו (יב. ד״ה האי): (ו) הַגְּרַ״א: (ז) פְּשׁוּט כְּמוֹ בְּכָל דָּבָר הָאָבֵד. וְהִנֵּה בִּפְרֵי מְגַדִּים (משׁ״ז סק״א) כָּתַב לְתָרֵץ דִּבְרֵי הַט״ז מַהֲקַשְׁיָא שֶׁהֶקְשׁוּ עָלָיו כָּל הָאַחֲרוֹנִים, בְּסוֹף סִימָן תקמ״א (סק״ג), שֶׁכָּתַב דְּהַכֹּל בּוֹ מִיירֵי בְּדָבָר הָאָבֵד, דְּאִם כֵּן אֲפִלּוּ מַעֲשֶׂה אֻמָּן שָׁרֵי לְטֹל שָׂכָר, וְדָחֵק הַפְּרִי מְגַדִּים דְּלְדַעַת הַט״ז אֲפִלּוּ דְּבָר הָאָבֵד לֹא יְהֵיהָ מֻתָּר רַק עַל יְדֵי שִׁנּוּי. אֲכָל לְדִידָן בְּוַדַּאי אֵין לְתָפֹס כֵּן, אֶחָד, דְּהַמְּעַיֵּן בְּכָלְבּוֹ גּוּפֵיהּ יִרְאֶה מֵהֵיחַק שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה, וְעוֹד, דְּכָל הָאַחֲרוֹנִים (הַיְינוּ הָאלִיָּה רַבָּה (סי׳ תקמא סק״ז) וְהַמַּאֲמַר מָרְדְּכַי (שם סק״ד) וּבְגִדֵּי יֶשַׁע (שם ד״ה בט״ז)) כֻּלָּם הִסְכִּימוּ דְּדַעַת הָרַמַּ״א דְּבָרָבָר הָאָבֵד מֻתָּר לְטֹל שָׂכָר וַאֲפִלּוּ מַעֲשֶׂה אֻמָּן. וְהַפְּתָחֵי עוֹלָם (סק״ב) הֶעְתִּיק לְדִינָא דִּבְרֵי הַמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב דְּדִוְקָא עַל יְדֵי שִׁנּוּי, וְלֹא הִתְבּוֹנֵן שֶׁלֹּא כָּתַב כֵּן רַק לְתָרֵץ דִּבְרֵי הַט״ז: (ח) **וְכֵן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת הַלְּבוּשׁ** לְעֵיל בְּסוֹף סִימָן תקל״ז (סט״ז) **דְּבָרָבָר הָאָבֵד כְּשֶׁיּוּכַל לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי עַכּוּ״ם לֹא יִשְׂכֹּר יִשְׂרְאֵלִים לָזֶה (אם לֹא שֶׁאֵין לָהֶם לְאָכֹל), וְאַף שֶׁהָאלִיָּה רַבָּה פְּקָפֵק שָׁם** (ס״ק טו) **עַל דְּבָרִיו, מִכָּל מָקוֹם לְכָתְחִלָּה בְּוַדַּאי מְהֻנָּגוֹן לֵיהֵרָה בָּזֶה:**

ב (ט) וְעַיֵּן לְעֵיל שָׁם בְּשַׁעַר הַצִּיּוּן אוֹת מ״ח, וְכֵן מוּכָח מְחַיֵּי אָדָם בְּדִין תּוֹפֵר (כלל קי סי״ב): (י) וְדָוְקָא לְעִנְיַן לִסְחֹר בְּמוֹעֵד מִקִּילִינַן לְעֵיל בְּסִימָן תקל״ט סָעִיף ד׳ לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּצִמְצוּם וְרוֹצֶה לִמְכֹּר כְּדֵי לְהַרְוִיחַ וּלְהוֹצִיא בְּשִׂמְחַת יוֹם טוֹב, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וְשֶׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים], סְבָרָא זוֹ לֹא רְחוֹקָה הִיא, שֶׁכֵּן בִּירוּשַׁלְמִי פֶּרֶק ג׳ (ה״ד) מְחֻמֶּר לְעִנְיַן לְבַלֵּר שֶׁאֵין לוֹ מַה לֶּאֱכֹל, וּלְעִנְיַן סְחוֹרָה מָקֵל רַב הוּנָא בְּפֶרֶק ב׳ (יג:), וְאַף דְּהַגְמָרָא שָׁלְנוּ מָקֵל גַּם בְּלַבֵּלר, אֶפְשָׁר דְּוַדַּאי בְּאֵין לוֹ כְּלָל מַה לֶּאֱכֹל, וְיֵשׁ לְדַחוֹת, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה מה יאכל): (יא) **וּלְפִי זֶה בְּחֹל הַמּוֹעֵד פֶּסַח לֹא מַשְׁכַּחַת לְהַתִּיר לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה מִשּׁוּם דְּאֵין לוֹ**

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah